

SUN'IY ONG TAKOMILLASHAYOTGAN ZAMONDA CHET TILINI O'RGANISH SHARTMI?

Boymurodova Nishona Yunusovna

Buxoro davlat pedagogika instituti, Tillar fakulteti,
Xorijiy tillarni o'qitish metodikasi ingliz tili o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14519544>

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun'iy ongning rivojlanishi natijasida chet tilini o'rganish zarurati qanday o'zgarayotgani tahlil qilinadi. Yangi tilni o'rganishning inson miyasi faoliyatiga, xususan, neyroplastiklikni rivojlantirish, diqqatni jamlash, xotira kuchini oshirish va ijodkorlikni shakllantirishga bo'lgan ijobiy ta'siri ko'rib chiqiladi. Ayniqsa, o'smirlarning kognitiv o'sishi, ijodiy va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda til o'rganishning ahamiyati alohida ta'kidlanadi.

Shuningdek, sun'iy ong asosidagi vositalarning til o'rganishda yordamchi sifatida tutgan o'rni yoritiladi. Maqola til o'rganishning faqat kommunikatsion emas, balki intellektual va madaniy boylik sifatidagi ahamiyatini asoslaydi.

Key words: Sun'iy ong, chet tili o'rganish, miyani rivojlantirish, kognitiv o'sish, o'smirlar va til o'rganish, neyroplastiklik, diqqatni jamlash qobiliyati, ijodkorlik va moslashuvchanlik, madaniy tushuncha.

IS LEARNING A FOREIGN LANGUAGE NECESSARY IN THE TIME OF IMPROVING ARTIFICIAL INTELLIGENCE?

Abstract. This article analyzes how the need to learn a foreign language is changing as a result of the development of artificial intelligence. The positive impact of learning a new language on the functioning of the human brain, in particular, on the development of neuroplasticity, concentration, memory, and creativity, is examined. In particular, the importance of language learning in the cognitive growth, creative and social skills of adolescents is emphasized. The role of artificial intelligence-based tools as an assistant in language learning is also highlighted. The article substantiates the importance of language learning not only as a communicative, but also as an intellectual and cultural asset.

Key words: Artificial intelligence, foreign language learning, brain development, cognitive growth, adolescents and language learning, neuroplasticity, attention span, creativity and flexibility, cultural understanding.

НУЖНО ЛИ ИЗУЧАТЬ ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК В ЭПОХУ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО СОЗНАНИЯ?

Аннотация. В данной статье анализируется, как меняется потребность в изучении иностранного языка в результате развития искусственного интеллекта.

Рассмотрено положительное влияние изучения нового языка на мозг человека, в частности, на развитие нейропластичности, концентрации внимания, памяти и творческих способностей.

Подчеркивается важность изучения языка в развитии познавательного роста, творческих и социальных навыков подростков. Также будет освещена роль инструментов на основе искусственного интеллекта как помощника в изучении языка. В статье обосновывается важность изучения языка не только как коммуникативного, но и интеллектуального и культурного богатства.

Ключевые слова: искусственный интеллект, изучение иностранного языка, развитие мозга, когнитивный рост, подростки и изучение языка, нейропластичность, способность концентрироваться, креативность и гибкость, культурное понимание.

Kirish

Zamonaviy texnologiyalar hayotimizni har qachongidan ham qulayroq qilmoqda. Sun'iy ong (SO) texnologiyalarining rivojlanishi natijasida til o'rganish jarayonlari ham osonlashmoqda.

Google Translate, ChatGPT kabi vositalar va ko'plab til o'rgatuvchi ilovalar qisqa vaqt ichida ko'p tillarda muloqot qilish imkoniyatini yaratib bermoqda. Bunday texnologik taraqqiyot sharoitida chet tilini o'rganish muhimligini qay darajada baholashimiz kerak? Ushbu maqolada SO yordamida chet tilini o'rganish ehtiyojini qayta ko'rib chiqamiz va bu mavzuning ijtimoiy, iqtisodiy hamda madaniy jihatlarini tahlil qilamiz

Sun'iy ong va til o'rganish vositalari: SO asosida ishlab chiqilgan ilovalar insonlarni chet tilini osonroq o'rganish yoki til o'rganmasdan turib ham samarali muloqot qilishga imkon bermoqda. Shu jumladan: Real vaqt tarjimalar: Microsoft va Google kompaniyalari tomonidan ishlab chiqilgan vositalar bir necha soniyada til barerlarini yo'q qilmoqda. Interaktiv til o'rgatuvchilar: Duolingo kabi platformalar o'yinlashgan yondashuv orqali til o'rganish jarayonini qiziqarli qiladi. AI suhbatdoshlari: ChatGPT kabi tizimlar foydalanuvchilar bilan muloqot qilish orqali ularga tabiiy tilda mashq qilish imkonini beradi. Bu vositalar til o'rganishni sezilarli darajada yengillashtirgan bo'lsa-da, ular bilan bog'liq ba'zi cheklovlar va xavotirlar mavjud.

Suniy ong hayotimizga kirib kelar ekan insonlar o'rtasidagi muloqotning jonliligi yo'qolib boradi, yani real vaqt oralig'ida bevosita yuzma yuz suhbat jarayoni amalga oshirish mumkin emas.

Bundan tashqari SO inson miyassining avvallari qiyinchilik bilan amalga oshirgan ishlarini bir urinishda amalga oshirmoqda, bu jarayonlar vaqtni tejjagani bilan miyya faoliyatini bosimlarga bardosh berolmaydigan va potentsiali past aqliy organga aylantirib bormoqda. Olimlarning izlanishiga ko'ra ikkinchi tilni biladigan yoki bilingual yoshlarning ruhiy va markaziy asab sistemasi kasalliklariga moyillik darajasi ancha past ko'rsatkichlarda bo'ladi. Quyida chet tillarini o'rganishning inson miyasiga foydalari batafsil yoritilgan.

Chet tilini o'rganishning miyaga foydalari:

Bir yoki bir nechta yangi tilni o'rganish inson miyasi uchun murakkab, ammo samarali mashq hisoblanadi. Tadqiqotlar til o'rganishning quyidagi foydalarini ko'rsatgan:

Miya plastiklik darajasini oshirish:

Til o'rganish miyadagi neyronlar o'rtasidagi yangi bog'lanishlarni rivojlantiradi va plastiklikni oshiradi. Bu jarayon miyaning moslashuvchanligi va muammolarni hal qilish qobiliyatini kuchaytiradi.

Oksford universiteti olimlari o'tkazgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yangi til o'rganadigan insonlarda gipokampus (xotira va o'rganishga javobgar hudud) hajmi kattaroq bo'ladi.

Diqqatni jamlash qobiliyatini kuchaytirish:

Ikki yoki undan ko'p tilni biladigan shaxslar bir tildan boshqasiga tez o'tishni talab qiluvchi vaziyatlarda yuqori diqqatni jamlash ko'nikmalarini namoyon qiladi. Bu, ayniqsa, o'smirlarning o'qishdagi muvaffaqiyatlariga ijobiy ta'sir qiladi.

Keksalikda demensiyaning oldini olish:

Til o'rganish miyaning faoliyatini uzoq muddatga saqlab qoladi. Kanada olimlari olib borgan tadqiqotlarga ko'ra, ikki tilli insonlarda Altsgeymer kasalligi belgilari 4-5 yil kechikib namoyon bo'ladi.

Ijodkorlik va moslashuvchanlikni oshirish:

Yangi tilni o'rganish nafaqat yangi so'zlarni yodlashni, balki yangi dunyoqarashni qabul qilishni ham talab qiladi. Bu esa insonni ijodkor va moslashuvchan qiladi.

O'smirlarning kognitiv rivojlanishida chet tilining o'rni

O'smirlik yoshida til o'rganish nafaqat miya rivojlanishi uchun, balki kognitiv qobiliyatlarni oshirishda ham muhim rol o'ynaydi:

Yaxshi xotira va ma'lumotni qayta ishlash qobiliyati:

O'smirlik davrida miyaning rivojlanish jarayoni yuqori darajada bo'ladi. Yangi tilni o'rganish bu jarayonni tezlashtiradi, xotirani mustahkamlaydi va axborotni qayta ishlash samaradorligini oshiradi.

Kreativ fikrlash:

Til o'rganish o'smirlarga bir muammoni bir nechta nuqtai nazardan tahlil qilish imkoniyatini beradi. Masalan, bir iboraning ikki tilga tarjimasini o'smirni turli kontekstlarni hisobga olishga majbur qiladi. Bu esa ijodiy yondashuvni shakllantiradi.

Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish:

Til o'rganish jarayonida o'smirlar boshqa madaniyatlar bilan tanishadi, bu esa ularning empatiya va ijtimoiy muloqot qobiliyatlarini rivojlantiradi.

O'quv muvaffaqiyatini oshirish:

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, chet tilini o'rgangan o'smirlar matematik mantiq va ona tili fanlarida yuqori natijalarga erishadi. Bu ikki tillilikning kognitiv nazoratchi tizimga ijobiy ta'siridan dalolat beradi.

Sun'iy ong va til o'rganishning kelajagi

Texnologiya rivojlanayotgan bo'lsa-da, SO inson kognitiv rivojlanishiga xizmat qiladigan til o'rganishning o'rnini to'liq bosa olmaydi. Biroq, SO vositalarini yordamchi sifatida qo'llash orqali til o'rganish jarayonini yanada samarali qilish mumkin:

Interaktiv o'yinlar: O'smirlar uchun SO asosida ishlab chiqilgan o'yinlar til o'rganishni qiziqarli qiladi. Real vaqt tarjimalari: Bu vositalar o'rganuvchiga tabiiy suhbatlar orqali amaliyotni yaxshilashga yordam beradi. Shaxsiylashtirilgan o'quv dasturlari: SO talabalarning zaif tomonlarini aniqlab, ularga moslashuvchan o'quv rejalarini taklif qilishi mumkin.

Xulosa:

Sun'iy ongning rivojlanishi til o'rganish jarayonini osonlashtirgan bo'lsa-da, insonning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishiga qo'shadigan hissasi chet tilini o'rganishni hali ham dolzarb qiladi.

Til o'rganish nafaqat miyani chiniqtiruvchi muhim mashq, balki o'smirlarning kognitiv rivoji, ijodkorligi va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantiruvchi vositadir.

Shunday ekan, SO davrida til o'rganishni davom ettirish nafaqat shaxsiy, balki ijtimoiy rivojlanish uchun ham muhim sanaladi.

REFERENCES

1. Kuldosheva S. O., Achilova R. A. Similarities and Differences of Precedent Nouns in English and Uzbek Languages //International Journal of Trend in Scientific Research and Development. – 2023. – C. 404-406.
2. R Achilova, Antonomasia in Different Languages. Pindus Journal of Culture, Literature, and ELT 2 (1), 98-101
3. Saidov Y., Achilova R. Antonomasias Formed on the Basis of the Names of Mythological, Religious-Legendary Heroes //International Journal on Integrated Education. – 2022. – T. 5. – №. 6. – C. 1-3.
4. Achilova Risolat Azamovna. (2021). SEMANTICAL FEATURES OF ANTONOMASES IN LITERATURE. European Journal of Research Development and Sustainability, 2(3), 55-57. Retrieved from <https://scholarzest.com/index.php/ejrds/article/view/363>
5. Boymurodova N.Y.Sinxron tarjimada psixologik tayyorgarlik. <https://www.google.com/gasearch?q=boymurodova%20nishona&source=sh/x/g/m25>
6. Boymurodova N.Y.Sinxron tarjima texnikasi va diaxron tadqiqi. <http://tadqiqotlar.uz/index.php/new/issue/view/100>